

Církevní a kulturní život v srbské Lužici po roce 1945

(s přihlédnutím k česko-lužickosrbským kontaktům)

Shrnutí

Cílem této práce je přiblížit a charakterizovat poválečný stav v srbské Lužici i vývoj česko-lužickosrbských kontaktů až do současnosti. Důraz je kladen na sledování a vyhodnocení školství a církevní hierarchie bývalé NDR ve vztahu k lužickosrbské menšině se zřetelem ke snahám Lužických Srbů uchovat si mateřský jazyk až do současné doby. Zvláštní pozornost je pak věnována lužickosrbskému národnímu hnutí těsně po druhé světové válce, činnosti Společnosti přátel Lužice a Lužickému semináři, pozdějšímu Lužickému domu v Praze.

Objevné bylo např. získání nových informací o vztahu Domowiny ke Společnosti přátel Lužice. Například na přelomu 40. a 50. let 20. století je překvapující, že Domowina nezastávala pozitivní postoj k SPL. Tato skutečnost zatím není zdokumentována v žádné odborné literatuře týkající se Lužických Srbů.

Důležité bylo také doplnění nových informací z archivních materiálů a odborné literatury ke sledovanému tématu, především z oblasti lužickosrbského školství. Problematice Lužických Srbů je věnována celá řada studií, ať již na české či německé straně, bylo však potřeba provést ještě některé archivní výzkumy a uskutečnit rozhovory jak z rodilými lužickosrbskými mluvčími, tak sorabisty na našem území.

Vymezení problému a řešení jeho dílčích částí v historickém kontextu česko-německé relace bylo jedním z dalších cílů této studie. Dnes už Češi nejsou pro Lužické Srby tak výrazným kulturním a společenským vzorem jako v dobách minulých. Po společenském převratu v roce 1989 se sice stále zdůrazňovalo, že by Lužičtí Srbové mohli jako slovanský národ převzít roli zprostředkovatele mezi Německem a jeho sousedy Polskem a Českou republikou. Problém, jak se zorientovat v nových poměrech, nevelký počet mluvčích a pokračující individualizace společnosti, která se nevyhýbá ani Lužickým Srbům, ukazují, že je spíše nepravděpodobné, aby se dalo navázat na plodnou éru před půl stoletím. V Čechách zaujala pozitivní postoj vůči Lužickým Srbům vláda Miloše Zemana. V době všeobecného nesouhlasu české i lužickosrbské veřejnosti se zrušením druhého stupně základní školy typu A v Chrósčicích poskytla v září 2001 tato vláda lužickosrbské Domowině finanční podporu. Rovněž Ministerstvo zahraničních věcí ČR zaujímá kladný vztah k lužickosrbské menšině v Německu a má k ní rovnocenný postoj jako k českým krajanům. V souvislosti s tím vyslalo

od školního roku 2004/2005 na Lužickosrbské gymnázium v Budyšíně učitelku českého jazyka Janu Štillerovou.

Dnešní česko-lužickosrbské vztahy jsou především vztahy kulturními, v nichž významnou roli hraje hlavně folklor, který byl v Lužici nejvíce podporován bývalým východoněmeckým režimem. Jednalo se o jakýsi zvláštní „folklor v rámci německého národa“. Zůstává tedy na jednotlivých Lužických Srbech, aby zužitkovali podněty z bohatého kulturního života Čechů pro svou vlastní kulturní tvorbu a tím nabídli alternativu německo-lužickosrbské symbióze.